

Metastāzisks vēzis

Var izšķirt šādus metastāžu vēžus

- Vietējo
- Reģionālo
- Attālo metastāžu (ļaundabīgā audzēja izplešanos)

Metastāzisks vēzis ir tāds, kurš izplešas no primārās atrašanās vietas uz citiem orgāniem.

Ja ļaundabīgā audzēja šūnas izkļūst ārpus audzēja, tās var ceļot uz citām ķermeņa daļām un orgāniem. Tās var izveidot pat veselas audzēju formu kolonijas. Visās jaunajās vietās, vēža šūnas turpina vairoties un augt. Šāda veida vēža izplatīšanos sauc par metastāzēm.

Ir ļoti svarīgi izprast starpību starp metastāzēm un vietējo izplatību, jo tas nosaka pacienta izredzes uz izdzīvošanu un pielietojamajiem ārstniecības līdzekļiem un metodēm.

- Vietējā attīstība nozīmē to, ka augošais vēzis iziet ārpus tā orgāna robežas, kurā tas izveidojies. Piemēram, dzemdes kakla vēzis atrodas taisnās zarnas priekšpusē, tieši aiz urīnpūšļa. Tikai ļoti liels dzemdes kapa vēzis var izplesties uz taisno zarnu un urīnpūsli.
- Reģionālā izplatība. Metastāzes ietver vēža šūnu izplatīšanos caur asins plūsmu vai limfu sistēmu. Limfu sistēma sastāv no limfvadiem (līdzīgi kā vēnas, tikai asins vietā ir limfa un imūnsistēmas šūnas). Limfvadi savienojas ar limfmezgliem. Tie ir nelieli veidojumi, kas pēc taustes atgādina pupas. Limfmezgli ir ļoti nozīmīgi cīņā ar infekcijām. Vēža šūnas, kas izrāvušās no audzēja, var nokļūt limfmezglos, kur tās turpina augt. Šo procesu sauc par metastāzēm. Ārsti dažreiz šo vēža izplatību uz tuvākajiem limfmezgliem sauc par reģionālo izplatību. Tā tiek darīts tāpēc, lai atšķirtu tālākās vēža šūnu izplatības.
- Attālā izplatība. Attālā izplatība notiek ar asinsvadu sistēmu. Vēža šūnas, izlauzušās no audzēja, nonāk asinsvados, ceļo pa orgāniem, kur turpina augt.

Recidīvs (atgriešanās) un metastāzes

Recidīvs ir medicīnisks termins, ar kuru apzīmē vēža atgriešanos pacientam, kurš no tā bija jau atbrīvojies pēc ārstēšanās.

Recidīvi var būt

- Lokāli. Vēzis var atgriezties tajā pašā orgānā, kurā tas bija veidojies sākotnēji. Tāpat ļaundabīgais audzējs var atgriezties blakus orgānā, vai audos, ja orgāns pirms tam ticis amputēts. Piemēram, krūts vēža vietējā atgriešanās nozīmē, ka tas ir sācis augt tajā pašā krūtī pēc krūts dziedzera operācijas un starpterapijas, vai arī tas ir sācis veidoties krūšu kurvja sienās, ādā vai muskuļos, ja pacientam ir bijusi krūts dziedzera amputācija.

- Reģionāli. Reģionālā atgriešanās nozīmē to, ka ļaundabīgais audzējs atgriežas blakus esošajos limfmezglos, vai arī tuvākajā teritorijā, no kuras limfmezgli tika izoperēti.
- Attāli. Attālā atgriešanās ietver jebkuru ķermeņa daļu, kura netika pieminēta lokālā un reģionālā gadījumā. Piemēram, pēc prostatas vēža operācijas, var būt recidīvs aknās, kaulos, plaušās.

Daži vēži var tikt atklāti tikai izplešoties uz blakus esošajiem limfmezgliem vai attālākiem orgāniem neilgi pēc tam, kad vēzis ticis pirmo reizi konstatēts, un pirms uzsākta ārstēšana.

Dažos gadījumos metastāzes var tikt atklātas vēl pirms ir atklāts primārais, īstais audzējs. Piemēram, pacients ierodas pie ārsta ar sūdzību par palielinātiem limfmezgliem kaklā. Pēc biopsijas atklājas vēzis šajos limfmezglos, papildu izmeklēšana vai rentgens var uzrādīt, ka īstais ļaundabīgais audzējs ir rīklē.

Pat, ja ļaundabīgais audzējs pirms tā atklāšanas ir izpletis pa visu organismu, ārsts ar mikroskopa palīdzību, var noteikt, kur tas bija sācies. Taču ir arī reizes, kad ar mikroskopa palīdzību nav iespējams noteikt vēža izcelšanās vietu. Šādus ļaundabīgos audzējus sauc par nezināmas izcelsmes audzējiem.. Tātad, vēzis var atgriezties ar metastāzēm, gan arī veidoties bez tām.

Metastāžu nozīmīgums pacientiem

Gandrīz visiem cilvēkiem, kuri miruši no vēža, ir bijušas metastāzes. Tieši metastāzes ir atbildīgas par cilvēka nāvi. Lielākā daļa biežāk sastopamo ļaundabīgo audzēju (prostatas, krūts, zarnu, plaušu) ir bijusi iespēja pilnīgi vai daļēji izoperēt šīs ķermeņa daļas. Šajos gadījumos, ja nebūtu metastāzes, būtu labas izredzes un pozitīvu rezultātu. Dažos gadījumos metastāzes no operējama orgāna var pāriet uz patiešām dzīvībai svarīgiem orgāniem, piemēram, smadzenēm. Metastāžu izplešanās ir saistīta ar vēža šūnu milzīgo vairošanos apjomu. Tas noved pie organisma vielmaiņas pilnīgas sagraušanas.

Lai gan vēzis var būt fatāls arī tad, ja nav metastāžu. Piemēram, ļaundabīgo audzēju, kas atrodas smadzenēs, var būt neiespējami operēt neizdarot neatgriezeniskos bojājumus smadzenēm. Tāpat arī smadzeņu audzējs attīstoties var ietekmēt dzīvībai nozīmīgus centrus.